

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstolloven
§ 130 første ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 8. april 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Matheson og Steinsvik i

HR-2021-706-U, (sak nr. 21-042040SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

X kommune (advokat Reidar Andresen)

mot

A (advokat Lene Hamre Høyendahl
v/advokatfullmektig Hilde Weik Kortner)

B (advokat Tone Agnes Norderval)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om fremme av krav om plassering i et konkret fosterhjem i sak etter barnevernloven § 7-24.
- (2) A, født 00.00.2004, har siden 1. januar 2018 bodd i fosterhjem hos en eldre søster. Ved barneverntjenestens vedtak 14. april 2020 ble det besluttet at A skulle flytte fra fosterhjem til institusjon. Etter klage fra A traff Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, Y, vedtak 13. august 2020 der det ble bestemt at plasseringsalternativet endres fra fosterhjem til institusjon.
- (3) Ved stevning 25. september 2020 krevde A rettslig overprøving av vedtaket. I stevningen er det blant annet vist til at det under behandlingen av saken for fylkesnemnda ble lagt ned påstand om plassering i et konkret fosterhjem. A gjorde prinsipalt gjeldende krav om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse og iverksetting av hybel som hjelpetiltak. Subsidiært fastholdt hun krav om plassering i et konkret fosterhjem.
- (4) Kommunen og As mor, B, gjorde gjeldende at tingretten ikke kunne behandle spørsmålet om plassering i et konkret fosterhjem.
- (5) Søre Sunnmøre tingrett avsa 21. januar 2021 kjennelse, der punkt 1 i slutningen lyder slik:

«Spørsmålet om A skal plasserast i fosterheim hjå familien C, vert avvist frå domstolsprøving.»

- (6) A anket kjennelsen til Frostating lagmannsrett, som 18. februar 2021 avsa kjennelse med slik slutning:
- «Søre Sunnmøre tingrett skal behandle spørsmålet om A skal plasseres i fosterhjem hos familien C.»
- (7) *X kommune* har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Det er i korte trekk gjort gjeldende at spørsmålet for fylkesnemnda var om A skulle flytte fra et bestemt fosterhjem og til institusjon. Nemnda har ikke vurdert det konkrete fosterhjemmet, og spørsmålet om plassering der kan da ikke kan behandles av tingretten. Kommunen har lagt ned påstand om at lagmannsrettens kjennelse oppheves.
- (8) A har i korte trekk anført at kravet om plassering i det konkrete fosterhjemmet ble fremsatt for og behandlet av fylkesnemnda, og at prøvingsretten er i behold. Det er lagt ned påstand om at anken forkastes.
- (9) B har i det vesentlige anført at kravet om plassering i konkret fosterhjem ikke kan anses som behandlet av fylkesnemnda. Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens kjennelse oppheves.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at kommunens anke er en videre anke over kjennelse. Utvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovforståelse, jf. tvisteloven § 30-6.
- (11) Ved omsorgsovertakelse treffer fylkesnemnda vedtak om hvor barnet skal plasseres, jf. barnevernloven § 4-14. Nemndas vedtak kan etter § 7-24 prøves rettslig. Høyesterett slo i Rt-2011-377 avsnitt 47 fast at domstolene kan prøve spørsmål om fosterhjems plassering hos «noen i barnets familie eller nære nettverk, jf. fosterhjemsforskriften § 4 annet ledd». I avsnittet heter det videre:
- «En forutsetning som fremgår klart av lovens ordlyd må imidlertid være at fylkesnemnda har tatt stilling til spørsmålet om slik fosterhjems plassering. Hvis et slikt krav skulle kunne fremmes for domstolene, uten at forvaltningsorganet først hadde vurdert spørsmålet, ville domstolene tre i forvaltningens sted. Det har ikke vært hensikten med barnevernloven § 7-24 første ledd. Det er de kravene nemnda har tatt stilling til som kan bringes inn til overprøving, ikke andre krav, jf. også tvisteloven § 36-1 første ledd siste setning.»
- (12) Det er for prøvingsretten ikke avgjørende at fylkesnemnda har tatt stilling til kravet om konkret fosterhjems plassering i *slutningen* «hvis kravet først har vært fremsatt for og behandlet av nemnda», jf. avsnitt 49. I Rt-2012-488 avsnitt 23 la ankeutvalget til grunn at det Høyesterett her siktet til «først og fremst er avgjørelser som tar stilling til realiteten i et krav om konkret fosterhjems plassering». I den konkrete saken hadde fylkesnemnda ikke foretatt noen nærmere vurdering av det aktuelle fosterhjemmet, men nøydt seg med å konstatere at hjemmet manglet godkjenning. Nemnda anså seg av den grunn avskåret fra å kunne fastsette at barnet skulle plasseres der. Vedtaket inneholdt derfor ingen nærmere omtale av det fosterhjemmet moren ønsket eller noen vurdering av mulige fordeler og ulemper ved en slik plassering. Ankeutvalget uttalte at «[d]ersom kravet om konkret fosterhjems plassering i en slik situasjon ble tillatt fremmet for domstolene, ville en komme nettopp i den uheldige situasjon som omtales i det siterte avsnitt 47 i avgjørelsen fra 2011 hvor domstolene ville ‘tre i forvaltningens sted’.»

- (13) Ankeutvalget i saken her legger etter dette til grunn at det bare er «avgjørelser som tar stilling til realiteten i et krav om konkret fosterhjemsplassering» som domstolene kan prøve etter barnevernloven § 7-24, jf. § 4-14.
- (14) Lagmannsretten har i sin kjennelse lagt til grunn at As krav om plassering i det konkrete fosterhjemmet var tema under fylkesnemndas behandling av saken, og at det i møtet også ble nedlagt påstand om dette. Dette er bevisbedømmelse som utvalget ikke kan prøve. Lagmannsretten konstaterer dernest at fylkesnemnda – slik vedtaket også viser – ikke har drøftet spørsmålet om plassering i fosterhjemmet som A ønsker, men kommet til at fosterhjemsplassering ikke er egnet som plasseringsalternativ for henne. Deretter heter det i kjennelsen:
- «Selv om manglende drøfting av dette plasseringsalternativet gjør at det kan stilles spørsmål ved om As krav har blitt behandlet av fylkesnemnda, har lagmannsretten kommet til at all den tid kravet har blitt behandlet under bevisførselen og det ble nedlagt konkret påstand, må spørsmålet anses som behandlet, jf. HR-2011-570-A [Rt-2011-377] avsnitt 49.»
- (15) Lagmannsretten kom etter dette til at As krav om konkret plasseringssted ikke skal avvises fra domstolsbehandling.
- (16) Avgjørelsene i Rt-2011-377 og Rt-2012-488 gjaldt vedtak om omsorgsovertakelse med fosterhjemsplassering etter barnevernloven § 4-15 der det var fremsatt krav om konkret fosterhjem i nært nettverk eller hos familie. Foreliggende sak gjelder vedtak om plassering av barnet i *institusjon* etter oppsigelse av fosterhjemsavtale, og der det i likhet med de nevnte sakene var fremsatt krav om konkret fosterhjem. Adgangen til rettslig overprøving må være den samme i disse to situasjonene.
- (17) Ankeutvalget vil peke på at fylkesnemndas vedtak ikke inneholder noen omtale av det fosterhjemmet barnet ønsker og heller ikke en vurdering av mulige fordeler og ulemper med den konkrete plasseringen hun har fremsatt krav om. Utvalget legger til grunn at dette har sammenheng med at en plassering utenfor institusjon etter nemndas oppfatning ikke vil være egnet for henne i den rådende situasjonen. Denne vurderingen er generell og bygger på at nemnda mener «at det er stor fare for at en eventuell flytting til et annet fosterhjem, vil kunne føre til tilsvarende problemer, dersom det ble forsøkt».
- (18) Hvis domstolene skulle prøve det fremsatte kravet om konkret fosterhjemsplassering, ville domstolene tre i forvaltningens sted hva gjelder en bedømmelse av det konkrete fosterhjemstilbudet vurdert opp mot institusjonsplassering. I Rt-2011-377 avsnitt 47 er nettopp dette fremhevet som en uheldig situasjon og ansett som et hinder for domstolsprøving, se tilsvarende i Rt-2012-488 avsnitt 23.
- (19) Lagmannsrettens forståelse av at et fremsatt – men ikke drøftet – krav om konkret fosterhjemsplassering skal likestilles med at kravet er realitetsbehandlet slik at det kan prøves rettslig, bygger etter dette på en uriktig rettsoppfatning. Bare avgjørelser som inneholder en konkret bedømmelse av det aktuelle fosterhjemmet, kan anses som avgjørelser som etter Rt-2012-488 avsnitt 23 «tar stilling til realiteten i et krav om konkret fosterhjemsplassering».
- (20) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.

- (21) Avslutningsvis bemerkes at det ligger utenfor ankeutvalgets kompetanse å vurdere om fylkesnemndas saksbehandling var mangelfull da den uten å vurdere kravet om konkret fosterhjem, slik det var nedlagt påstand om i nemndsmøtet, kom til at plassering utenfor institusjon ikke var et egnet alternativ. Utvalget vil imidlertid peke på at ved vurderingen av om nemnda i denne situasjonen skulle ha behandlet realiteten i det fremsatte kravet, må det ses hen til at slik behandling er en forutsetning for at barnet kan få prøvd sitt krav rettslig.
- (22) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)